

ADIYAMAN YÖRESİ HALI DOKUMALARI¹ CARPET WEAVES OF REGION ADIYAMAN

Doç. Dr. Yunus BERKLİ

Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü
yberkli@atauni.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0003-3650-3681>

Arş. Gör. Ayşegül ZENCİRKIRAN

Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi,
Temel Eğitim Bölümü

aysegul.zencirkiran@atauni.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-4304-9862>

Öz

El sanatlarımız arasında önemli bir yere sahip olan halı dokumalarımız, teknolojinin etkisiyle günümüzde önemini kaybetmiştir. Milli kültürümüzü temsil eden bu dokuma örneklerini korumak ve gelecek kuşaklara aktarmak büyük önem taşımaktadır. Adıyaman yöresi dokuma kültürümüzün önemli merkezleri arasında yer almaktadır. Dokumalar çok çeşitli kullanım alanları ile yöre halkının günlük yaşamının önemli bir parçasıdır.

Adıyaman yöresi dokumaları; kompozisyonları, motifleri, malzemeleri ve renkleri açısından, Türk sanatının köklü geçmişinin devamı niteliğinde örneklerden oluşmaktadır. Dokumalarda eskiden malzeme olarak sadece yün kullanılırken günümüzde pamuk ile yün birlikte kullanılmaktadır. Dokuma ipleri kök boya ile boyanmakta ve çoğunlukla geometrik motiflerden meydana gelmektedir. "Adıyaman Yöresi Halı Dokumaları" konulu bu çalışma ile yöreye ait dokuma eser tanıtılmış ve kataloglanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Adıyaman, Dokuma, Halı, Motif.

Abstract

Our carpet weaves, which have an important place among our handicrafts, have lost importance today due to the effect of technology. Protecting these weaving examples that represent our national culture and conveying them to the future generations are of great importance. Adıyaman region is one of the most important centers of weaving culture. Textiles with a wide variety of uses are an important part of the daily life of the people in the region.

Adıyaman regional weavings; compositions, motifs, materials and colors, are examples of the continuation of the long history of Turkish art. In the past, while only wool was used as the material in the weaves, yet nowadays cotton and wool are used together. Woven yarns are painted with root paint and mostly consist of geometric motifs. With this study titled as "Carpet Weaves of Adıyaman Region" weaves textiles which belong to the region are introduced and cataloged.

Key Words: Adıyaman, Weaving, Carpet, Motif.

¹ Bu çalışma "Adıyaman Yöresi Düz Dokumaları" adlı yüksek lisans tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

GİRİŞ

El sanatları, ilk insanların giyinme, barınma, soğuk hava şartlarından kendilerini muhafaza etme gibi zorunlu ihtiyaçlarından ortaya çıkmıştır (Hünerel-Er, 2012: 179-190). İlk zamanlar insanların temel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ortaya çıkan bu el sanatları, sanayi ve teknolojinin gelişmesi ile değişen ve gelişen yaşam şartlarının olumsuz etkileri ile karşı karşıya kalmışlardır. Daha fazla ürünü, daha az zaman ve fiyatla elde edilmesi gibi birçok nedenden dolayı bugün neredeyse durma noktasına gelmiştir (Öztürk, 1998: 93).

Tarihin bilinen en eski yerleşim merkezlerinden biri olan (Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı, 2012: 101) Adıyaman, eski tarihlerde el sanatlarımızın birçoğunu bünyesinde barındıran merkezlerimizden birisi olmuş fakat diğer şehirlerde de olduğu gibi günümüzün değişen yaşam şartlarından nasibini almıştır. El sanatlarına olan ihtiyacın azalması, satışı durdurmuş, bunun sonucu olarak ise usta-çırak ilişkisi altında bu el sanatlarını öğrenme talebini oldukça düşürmüştür. Böylece kültürümüzün simgesi olan bu eserleri, yapabilen kişiler de yetiştirilmediği için gelecek nesillere aktarılması konusunda ciddi kaygılarla karşı karşıyayız.

Adıyaman yöresinde günümüzde son demlerini yaşayan el sanatlarının yaşatılması bakımından en önemli yeri, günümüzde ısrarla ve büyük çabalarla usta öğreticiler tarafından açılan eğitim kursları ile Adıyaman Halk Eğitim Merkezi alacaktır. Bunun dışında başta Kâhta ve Sincik ilçeleri olmak üzere bu sanatları icra eden son ustalar / zanaatkarlar, son dükkânların kaldığını görmekteyiz. İl ve ilçe merkezlerinden ziyade daha çok köy ve kırsal kesimlerde bulunan insanlar tarafından kendi ihtiyaçlarını karşılamak ve ticari amaçla üretilmektedirler. Ancak bunlar artık temel ihtiyaç olmaktan çıkıp bugün giderek önemini kaybeden el sanatlarımız, bu geleneksel ürünleri severek hala kullanan yerli halk için, hediyeelik eşya olarak ve turistik hediyeler olarak varlıklarını devam ettirmektedirler. Turistler gittikleri yörenin gelenek ve göreneklerini yansıtan, ucuz ve kolay taşınabilen ürünleri ülkelerine götürmek istemelerinden dolayı yoğun olarak yörenin el sanatlarına yönelmektedirler. Bu el sanatları halı, kilim, dikiş-nakış işleri, sepetçilik, semercilik, yemenicilik ve halı yastıkları olup dokuma ürünlerinin oldukça önemli bir yere sahip olduğu da görülmektedir. Makalemiz kapsamında ele alacağımız yöre halıları da günlük hayatın vazgeçilmez unsurları arasında yer almaktadır. Aynı zamanda teknik, renk, kompozisyon, malzeme, düğüm tekniği ve motif özellikleri bakımından karakteristik özelliklere sahip olup Türk sanatının devamı niteliğinde somut belgelerdir.

Adıyaman Yöresi Halı Dokumaları

Adıyaman yöresi el sanatlarının önemli bir bölümünü oluşturan dokuma kültürünün önemli parçalarından biri de

Fotoğraf No 1: Geleneksel Adıyaman Oturma Kültürünü Temsil Eden Bir Oda

halı dokumalarıdır. Adıyaman'da yaptığımız araştırmalar sırasında kare ya da dikdörtgen formunda dokumaya rastlamadık ve bunun sonucunda bu yörede yaşayan büyüklerimizden edindiğimiz bilgiler ışığında yörede bu formlarda halıların bulunmadığını ve oturma kültürünün bir parçası olarak bir odanın zemini boyunca sıra sıra serili uzun ince boyutlara sahip olan ve halk tarafından "yan halı" olarak isimlendirilen dokumaların kullanıldığını öğrenmekteyiz. Halı yastıklarında hâkim olan renkler gibi halı dokumalarında da genellikle kırmızı, bordo, lacivert, siyah, beyaz gibi koyu renkler kullanılmaktadır. Dokumaların eski tarihli olan örneklerin çözgü, atkı ve düğüm iplikleri tamamen yün dokuma iken son tarihli olanlarda çoğunlukla pamuk kullanıldığı da görülmektedir. Bu dokumaların tamamında bordür ya da bordürler kullanıldığı ve zemin boyunca birbirine bağlı, birbiri ardına sıralanmış madalyonların sonsuzluk prensibiyle zemin boyunca tekrarlanması ile oluşturulan örnekleri ile karşımıza çıkmaktadırlar. Motiflerin değişik biçimlerde sıralanmasıyla oluşan bu kompozisyon Orta Asya halıcılığının da karakteristik özelliklerindedir (Diyarbakırlı, 1972: 198).

Fotoğraf No 2: Sincik Dokumalarının Yapıldığı Yer Tezgâhı

Günümüzde fabrika halılarının yoğun kullanımından dolayı yok olmaya yüz tutmuş el sanatlarından biri olan Adıyaman halıları, Sincik ilçesine bağlı, Çamdere köyünde Ramazan Güldü başkanlığında, Sincik halıları adı altında hala dokunmakta ve Türkiye geneline tanıtımları yapılmakta ve satılmaktadır.

Fotoğraf No 3: Sincik-Çamdere Köyünde Dokuma Yapan Kadınlar

Bu halılar ahşap yer tezgâhlarında dokunmaktadır. Sincik halılarının ölçüleri çözüğü yönünde 450-500 cm., atkı yönünde 130-150 cm. arasında değişmekte olup alıcının istediği ölçülere göre dokunmaktadır. Çözüğü ve atkı ipi pamuk olan bu dokumaların, çeşit/desen ipi yündür. Yöre dokumalarında olduğu gibi bu dokumalarda da siyah, kırmızı, gri renkler başta olmak üzere koyu renklerin hâkimiyeti dikkat çekmektedir. Yerde oturma kültürünün devam ettiği yöre halkını soğuktan korunmak amacıyla Sincik halılarının hav yükseklikleri yine isteğe göre 3-5 cm. arasında değişen ölçülerde dokunmaktadır. Bu nedenle oldukça ağır olan bu dokumalar yaklaşık 60 kg.'dır.

Fotoğraf No 4: Dokuma Tezgâhından Ayrıntı

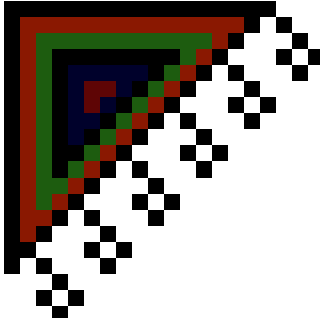
Fotoğraf No 5: Havlı Dokuma (Halı) Yaygı/Adıyaman

Fotoğrafta yer alan dokuma örneği Adıyaman Müzesi teşhir salonunda sergilenmektedir. 20. Yüzyıla ait eser, 119x234 cm ölçülerinde, çözüğü ve atkısı pamuk ipliğindedir. Sentetik boya ile renklendirilmiş ipler, çözüğü çiftlerine Türk/Gördes/simetrik düğüm tekniğinde dokunmuş olup 32x24 kalitededir.

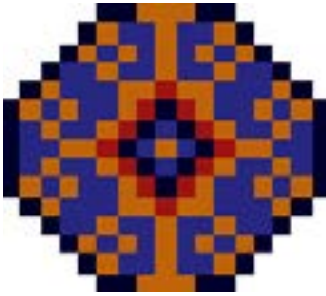
Halı dikdörtgen biçiminde birbiri içerisine yerleştirilmiş biri geniş ikisi dar üç bordürle çevrelenmiştir. Geniş bordürün iki tarafından bulunan dar bordürlerden, dış kısımda bulunan kırmızı zemin üzerinde yeşil kurt izi motifi sıralanırken içteki dar bordürde ise beyaz zemin üzerine yöre dokumalarında yoğun olarak karşılaştığımız "havdork" olarak adlandırılan ejderha motifi kullanılmıştır. İki dar bordürün ortasında yer alan yine yörede yoğun olarak kullanılan turuncu zemin kullanılmıştır. Turuncu zemin üzerine iki tarafında koçboynuzu motifinin kullanıldığı saç bağı motifi, ok damgası motifleri yer almaktadır. Bu motiflerde ise kırmızı, sarı, lacivert, yeşil renkler hâkimdir. Halının zemini tamamen kırmızı renkli olup birbirine bağlı olarak sıralanmış dört tane ejderha motifi, bu motiflerin içerisinde ise sandık motifi yerleştirilmiştir. Zeminin geride kalan bölümlerinde de yine çeşitli akrep ve koçbaşı motifi (Durul, 1987: 72) (Çizim No: 5) kullanılmış ve böylece halının neredeyse hiçbir yerinde boş alan kalmadığı, yörenin renk özelliklerine uygun olarak koyu renklerin hâkim olduğu bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır.

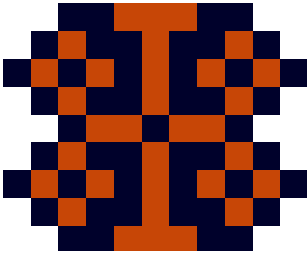
Çizim No 1: Dokumanın İnce Bordürünü Oluşturan Kompozisyon-
Hav-dork/Ejderha

Çizim No 2: Muska Motifi

Çizim No 3: Akrep Motifi

Çizim No 4: Koçbaşı Motifi

Fotoğraf No 6: Havlı Dokuma (Halı) Yaygı/Adıyaman

Adıyaman şehir merkezi Oturakçı Pazarındaki bir dükkânda yer alan dokuma örneği, 20. Yüzyıla aittir. 100x254 cm ölçülerindeki eserin deseni, çözüğü ve atkı ipi yün malzemedendir. Sentetik boya ile renklendirilmiş ipler, çözüğü çiftlerine Türk/Gördes/simetrik düğüm tekniğinde dokunmuş olup 28x32 kalitededir.

Dikdörtgen formdaki bu halı ikisi ince biri geniş olmak üzere üç bordürden oluşmuştur. En dışta yer alan ince bordürde lacivert, kahverengi, sarı, beyaz renklerdeki çakmak/çengel motiflerinin birbiri ardına sıralanmasından oluşmuştur. Bu bordürün her iki tarafında da lacivert-beyaz renklerden oluşan siçandişi motifinden ince bir şerit yer almaktadır. Hemen ardında yer alan geniş bordür sarı renkte zemin üzerine yengeç motifi ve svastika motifi kullanılmıştır. Bir diğer bordür ise kademeli zikzakların bordür boyunca dikey ekseninde devam etmesi ile oluşmuştur. Zikzak motiflerinin boş kalan kısımlarında ise yarım göz motifleri kullanılmış olup bu bordür zeminde yer alan karelerin arasında da kullanılmıştır Halının zemini dört eşit kareye bölünmüş ve karelerin içleri lacivert-turuncu renklerinin birbiri ardına kullanılmasıyla oluşturulmuştur. Karelerin içleri ise irili ufaklı akrep motifleri kullanılarak dolgulanmıştır.

Çizim No 5: Dokumanın İnce Bordürünü Oluşturan Kompozisyon

Çizim No 6: Çengel /Çakmak Motifi

Fotoğraf No 7: Havlı Dokuma (Halı) Yayığı

Çizim No 7: Dokumanın Zeminini Oluşturan Kompozisyon

Çizim No 8: Dokumanın Geniş Bordürünü Oluşturan Kompozisyon

Oturakçı Pazarında karşılaştığımız 19. Yüzyıla ait dokuma, 120x204 cm. ölçüleri ile yöre halkının “yan halı” olarak nitelendirdiği bir diğer örnektir. Yün malzeme olan desen, çözü ve atkı iplikleri sentetik boya ile renklendirilmiş olup çözü çiftlerine Türk/Gördes/simetrik düğüm tekniği kullanılarak ilmek atılmıştır.

Dikdörtgen forma sahip bu halı biri geniş ikisi ince üç bordürden meydana gelmektedir. Halının zemini ise baklava şeklindeki ejderha motiflerinin sonsuzluk prensibi ile sıralanmasından oluşan bir kompozisyona sahiptir. Halının en dış bordüründe yer alan ince bordürlerden ilki lacivert zemin üzerinde kahverengi canavar ağız/izi motifi kullanılmıştır. Ardından gelen geniş bordürde ise turuncu zemin üzerinde Svastika motifi ile çiçek/yıldız motifi kullanılmış ve bu iki motif arasında çeşitli renklerden meydana gelen deveboynu motifi yer almaktadır. İkinci ince bordür ise kademeli zikzakları dikey eksen boyunca devam etmesi ile oluşmuştur. Zikzak motiflerinin boş kalan kısımlarında ise yarım göz motifleri kullanılmıştır. Zemin kırmızı renkli olup iki sıra halinde zemin boyunca sonsuzluk prensibiyle devam eden baklava şeklindeki ejder motiflerinden oluşmaktadır. Zeminin boş kalan kısımlarında akrep motifi, göz motifi, Selçuklu yıldız dediğimiz sekiz kollu yıldız motifi ve çiçek motifi yer almaktadır.

Çizim No 9: Dokumanın Zeminini Oluşturan Madalyon/Ejderha Motifi

Fotoğraf No 8-9-10: Havlı Dokuma (Halı) Yaygı/Adıyaman-Sincik

Çizim No 10: Dokumanın İnce Bordürünü Oluşturan Kompozisyon

Çizim No 11: Dokumanın Geniş Bordürünü Oluşturan Kompozisyon

Fotoğraflarda yer alan halılar Adıyaman'ın Sincik ilçesine bağlı Çamdere köyünde günümüzde de dokunmakta olan örneklerdir. Yan halı niteliğinde olan bu yaygılar baştan sona 150x370 cm., 150x460 cm., 150x350 cm ölçülerinde olup isteğe göre köy kadınları tarafından dokunmaktadır. Sentetik boya ile renklendirilmiş desen ipi ile atkı ipi yün, çözüğü ise pamuk malzemeden oluşmakta ve 24x28 kaliteye sahiptir.

Renklerinde kırmızı, siyah, gri ve sarı renkleri yoğun olarak kullanılmış olan dokumaların kompozisyonlarında genellikle tek bordür kullanılmaktadır. Dokumanın zemininde ise yöre halı dokumalarında görülen kompozisyon özellikleri hâkimdir. Birbiri ardına sıralanan altıgen madalyonların birbirine bağlı olarak sonsuzluk prensibi ile tasarlandığı görülmektedir.

Çizim No 12: Bordür

Çizim No 13: Sekiz Köşeli Yıldız/Selçuklu Sekizgeni

Çizim No 14: Akrep Motifi

Çizim No 15: Dokumanın Zeminini Oluşturan Madalyon Kompozisyonu

Fotoğraf No 11: Havlı Dokuma (Halı) Yaygı/Adıyaman

Adıyaman'da yaşayan geleneksel el dokuma eserlerine oldukça sevgi ve ilgi duyan Kazım Kutlu'ya ait özel koleksiyonda yer alan dokuma 20. Yüzyıla aittir. 105x425 cm boyutlarında bulunan yan halının iplik sistemini oluşturan desen ve atkı ipi yün, çözgü ipi pamuk olup desen iplikleri sentetik boya ile renklendirilmiştir. Türk/Gördes/simetrik düğüm tekniği ile dokunmuş olan yaygı, 28x32 kalitedir.

Dikdörtgen forma sahip bu halı üç bordüre sahip olup zemin ise madalyonlardan oluşan bir kompozisyona sahiptir. En dışta yer alan bordür bordo zemin üzerine lacivert suyolu motifinden oluşmaktadır. Bu bordürün her iki tarafında bordo-beyaz renklerinden meydana gelen şıçandışi motifinin yer aldığı ince şeritler yer almaktadır. İkinci bordür ise beyaz zemin üzerinde birbirine bağlı sandık motiflerinden oluşmaktadır. Üçüncü bordür ise lacivert renkli olup bordo suyolu motifinden oluşmuş olup bu bordürün her iki tarafında yine bordo-beyaz şıçandışi motifinden ince bir şerit yer

almaktadır. Zemin lacivert renkli olup dikey ekseninde dört tane sekizgen madalyon kullanılmıştır. Zeminin üst kısmında enine birer sıra halinde Selçuklu yıldızı dediğimiz sekiz kollu yıldız motifi, ejder motifi, akrep motifi ve çiçek motifi kullanılmıştır. Madalyonlar arasında çiçek/yıldız motifi ile akrep motifi kullanılmıştır. Madalyonların zeminleri beyaz renkli olup, içlerinde ise ejder motifi ve göz motifi kullanılmıştır.

Çizim No 16: Dokumanın Zemininde Bulunan Madalyon Kompozisyonu

Çizim No 17: Dokumanın Bordür Kompozisyonu

Çizim No 18: Sandık Motifi

Çizim No 19: Akrep Motifi

Karşılaştırma ve Değerlendirme

Adıyaman yöresinde yaptığımız araştırmalar sırasında karşılaştığımız halı dokumalarının motif, kompozisyon ve renk bakımından benzer örneklerinden; 7 adet Elazığ müzesinde, 2 adet İstanbul Türk ve İslam Eserleri müzesinde ve birer adet Sivas müzesi, Tokat müzesi ve Ankara Vakıflar Halı ve Kilim deposunda; Adıyaman yöresi halı dokumaları adı altında bulunmaktadır. Adıyaman halı dokumaları başta güneybatısında yer alan Gaziantep olmak üzere, Elazığ, Erzincan, Sivas ve Kars dokumaları ile motif, renk veya kompozisyon açısından birbirine benzemektedir. Bu da yöreler arası kültürel etkileşimin bir sonucu olarak bilinmektedir.

12 numaralı fotoğrafta (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2006) yer alan halı, Gaziantep yöresine ait dokuma özel bir koleksiyonda bulunmaktadır. 13 nolu fotoğrafta yer alan halı ise Erzincan yöresine ait olup Sivas müzesinde bulunmaktadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2006). 14 nolu fotoğraf ise Adıyaman Oturakçı Pazarı'nda karşımıza çıkan Adıyaman halıdır. Üç halı da 19. yüzyıla ait olup, kompozisyon, motif ve renk özellikleri bakımından benzer özellikler göstermektedir.

Fotoğraf No 12: Havlı Dokuma (Halı) Yaygı/Gaziantep

Fotoğraf No 13: Havlı Dokuma (Halı) Yaygı/Erzincan

Fotoğraf No 14: Havlı Dokuma (Halı) Yaygı/Adıyaman

Aşağıdaki 15 nolu fotoğrafta yer alan dokuma Elaziğ yöresine ait dokuma Elaziğ müzesinde bulunmaktadır(T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2006). 16 nolu fotoğraf ise Kazım Kutlu özel koleksiyonunda karşımıza çıkan Adıyaman yöresine ait dokumadır. Her iki dokumada da benzer kompozisyon özellikleri görülmektedir.

Fotoğraf No 15: Havlı Dokuma (Halı) Yaygı/Elaziğ

Fotoğraf No 16: Havlı Dokuma (Halı) Yaygı/Adıyaman

Bu gruptaki halılarda; zemin üzerinde sayıları üç ile yedi arasında değişen sekizgenler bir eksende sıralanmıştır. Sekizgenlerin iç kısmı karşılıklı birer büyük ve ikişer küçük kanat ile dolgulanmıştır. Bu grup halılar, kanatlı desenli, sekizgen madalyonlu halı olarak isimlendirilmiş olup Bitlis ve Tunceli köylerinde de sıkça karşılaşılan kompozisyon örneklerini oluşturmaktadır (Görgünay, 1970: 66-67).

Kanatlı sekizgen madalyon XVII. Yüzyıl Anadolu Halılarında da kullanılmıştır. Konya Selçuklu Türbesi'nden İstanbul Türk İslam Eserleri Müzesi'nden getirilmiş bir halıda ejder motifleri ile dolgulanmış, kanatlı sekizgen madalyonlar görülmüştür. Gerek bu müzede ve gerekse Konya Mevlana Müzesi'nde

rastlanan diğer kanatlı madalyonlu halılarda, kanatlı motifler sekizgenler içine yerleştirilmiştir. (Görgünay, 1970: 66-67).

Adıyaman yöresi halı ve düz dokumaları kompozisyonları, motifleri, renkleri, kullanılan malzemeleri ile karakteristik özelliklerini ortaya koymasının yanı sıra Türk Sanatı ve halı sanatının devamı niteliğinde örneklerden oluşmaktadır.

SONUÇ

Adıyaman yöresi halı dokumalarının çözgü atkı ve desen iplikleri yün ve pamuktur. Halıların tamamı çözgü çiftlerine Türk/Gördes/simetrik düğüm tekniği dokunmuş olup makalemiz kapsamında ele aldığımız örneklerin biri kök boya ile kalan dört tanesi ile sentetik boya ile renklendirilmiştir.

Dokumalarda, kırmızı, lacivert, sarı, siyah, gri renklerinin yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu yörelerine ait örneklerde de var olan koyu renk kullanımının Adıyaman yöresinde de etkili olduğu görülmektedir.

Adıyaman'da karşılaştığımız halı dokumaların büyük bir çoğunluğunda, 100x150 cm ve boy ölçülerinin 300x500 cm. arasında değişen uzunluklarda olmasıdır. Yöre halkının "yan halı" olarak nitelediği, çözgü yönünde uzayıp devam eden dokumaların kullanıldığını öğrenmekteyiz. Genellikle tek bordüre sahip yöre halı dokumalarında dikkatimizi çeken bir diğer özellik ise dokumaların zemin kompozisyonlarının çoğunlukla, madalyon/göbek motiflerinin zemin boyutuna göre farklı sayılarda ve genellikle birbirine bağlı olarak zemin boyunca tekrarlanması ile oluşan sonsuzluk prensibinin hâkim olmasıdır. Türk Sanatında, sonsuzluk prensibi ile tasarlanmış ilk tekstil örneklerinin Pazırık Kurganından çıkarıldığı ve o dönemde bu tasarımın uygulandığı Türklerden başka bir medeniyete ait sanat ürününün bulunmamaktadır (Berkli, 2011: 29). Burada bir başka önemli nokta ise madalyon/göbek şemasının Türk halılarına girerek Türk ustaların hâkimiyet ve yaratma gücü ile birleşerek muhteşem eserler ortaya çıkarılmıştır. Aynı özelliklerin Adıyaman yöresine ait halı dokumalarında da görülmesi ve günümüzde de yörede aynı özelliklere sahip halıların dokunmaya devam ediyor olması, Türk sanatı ve Türk halı sanatının köklü geçmişinden kopmadan, sürekliliğini devam ettirdiğinin ispatı olarak gösterebiliriz.

Dokumalar üzerinde kullanılan motiflere bakıldığı zaman çok büyük çoğunlukla geometrik motiflerin yer aldığını görmekteyiz. Bu motifler; madalyon/göbek motifi, yöresel adına havdork dediğimiz ejderha motifi, kurt izi/ağız motifi, yaba motifi, deveboynu motifi, akrep motifi, dörtbulung motifi, bereket motifi, göz motifi, saçbağı motifi, elibelinde motifi, koçboynuzu motifi, çengel motifi, çakmak motifi, muska motifi, baklava motifi, kazayağı motifi gibi birçok motif yer almaktadır. Bu motifler, Türk sanatında köken bakımından incelendiğinde en eski Türk tarihine dayanmaktadır.

KAYNAKÇA

- Aslanapa O. (2005). *Türk Halı Sanatının Bin Yılı*. İstanbul: İnkılap Kitapevi Yayın Sanayi.
- (2016). *Türk Sanatı*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Berkli Y. (2011). *Türk Sanatında Avrasya Üslubunun Evreleri*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Deniz B. (2000). *Türk Dünyasında Halı ve Düz Dokuma Yaygıları*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Diğarbekirli N. (1972). *Hun Sanatı*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Kültür Yayınları.
- Durul Y. (1987). *Türk Kilim Motifleri*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.
- Görgünay (Kırzioğlu) N. (1995). *Altaylar'dan Tunaboyu'na Türk Dünyası'nda Ortak Motifler*, Ankara: Türksoy Yayınları.
- (1970). *Doğu Yöresi Halıları*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Öztürk İ. (1998). *Geleneksel El Sanatlarına Giriş*, Ankara: Ürün Yayınları.
- Sarıkaya H. Z. ve - Er B. (2012) "Halk Kültürünün Tanıtılmasında El Sanatlarının Yeri ve Önemi", *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1).
- T.C. Kalkınma Bakanlığı Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma Dairesi Başkanlığı (T. C. K. B. GAP B. K. D. B.). (2012). *Gap ve Turizm*, İstanbul: Bilnet Matbaacılık.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2006). *Türk El Dokuması Halılar*, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Yetkin Ş. (1991). *Türk Halı Sanatı*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.